

פתקא טבא

רשימות וכתבים מלאים זיו ומפיקים נוגה
מעטרו"ת מורנו הרב אליהו בן ר' נחמן טאבאק זצ"ל הכ"מ
מתוך מה שרשם בכתב ידו על מאות פתקאות ועל גליוני ספריו

פרשת וארא

שמות ו' ו': והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים.

כתיב סבלת חסר וא"ו, ולהלן בפסוק ז' כתוב 'ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים וידעתם כי אני ד' אלקיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים', כתוב סבלות מלא וא"ו.

והנראה בביאור הדבר, שכ"ז שהיו ישראל במצרים סבלו מאוד מקושי השיעבוד הגשמי, עכ"ז עד שלא ניתנה תורה, והיו עם סגולה לה', לא היה להם השגה להבין הסבל הרוחני של גלות מצרים. רק אחרי הליקוחין שקרבנו המקום לעבודתו יש לנו הבנה שלמה בקושי השיעבוד גם מצד הרוחניות, וזהו 'ולקחתי אתכם לי לעם וגו' וידעתם כי אני ה"א המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים' – סבלות מלא וא"ו.

שמות ז' א': ואהרן אחיך יהיה נביאך.

זה לשון פירש"י [בשם התרגום] מתורגמן, וכן כל לשון נבואה אדם המכריז ומשמיע לעם נקרא דברי תוכחות, והוא מגזירת בורא נבי שפתים.

לא אבין, שאעפ"י שכל מתורגמן מכריז ומשמיע, לא כל מכריז ומשמיע הוא מתורגמן. ועי' ¹.

שמות ז' ט': השלך לפני פרעה יהי לתנין. (י') וישלך אהרן את מטהו לפני פרעה ולפני עבדיו ויהי לתנין.

נראה פשוט דהא שהראה לפרעה אות ע"י הפיכת מטה לתנין דוקא, הוא רמז למש"כ ביחזקאל כ"ט ג' (הפטרות סדרין) "הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו אשר אמר לי יארי ואני עשיתיני". ועיי"ש ברש"י שפירש וז"ל "לפי שכל גדולתה של מצרים וכל שובע שבה ע"י יאורי נילוס הוא, לפיכך הנביא ממשיל את מלכה לתנין ואת עמה לדגת היאור" עכ"ל.

¹ נראה שקשה לו, וכי מפני שהמתורגמן המתרגם התורה - מכריז את התרגום בקול רם, יש לכנות שם לכל משמיע ומכריז בלשון **מתורגמן**? אמנם יש ליישב כוונת רש"י, דאכן משמע בכמה מקומות בגמ' שמתורגמן אינו דוקא המתרגם את הנאמר לו, אלא **המכריז ומשמיע** את הנאמר לו בקול רם (והוא הנקרא בלשון חז"ל 'אמורא').

לדוגמא יעוי' בגמ' קידושין לא: "תנו רבנן חכם משנה שם אביו ושם רבו, **תורגמן** אינו משנה לא שם אביו ולא שם רבו, וכו', כי הא דמר בר רב אשי, כי הוה דריש בפירקא, איהו אמר אבא מרי, ו**אמוריה** אמר הכי אמר רב אשי". ופירש"י - חכם הדורש דרשה ברבים **ולוחש לתורגמן והוא משמיע**. משנה שם אביו ושם רבו - אם בא לומר דבר הלכה שאמר אביו או רבו **לוחש לתורגמן** וכו'. אבל **התורגמן - המשמיע לרבים** אינו משנה אלא מכנהו בשמו ואומר כך אמר פלוני. (ועיי"ש כל הענין דמוכח הכי.)

וכן יעוי' גמ' זבחים צד: "דרש רבא: מותר לכבס מנעל בשבת. א"ל רב פפא לרבא, והא"ר חייא בר אשי: זימנן סגיאינן הוה קאימנא קמיה דרב וכו' הדר אוקי רבא **אמורא** עליה ודרש: דברים שאמרתי לפניכם טעות הם בידי, ברם כך אמרו וכו'". ופירש רש"י: אמר ליה רב פפא - לאחר שישב לו **המתורגמן**. הדר אוקי - באותה שעה חזר ואמר **למתורגמן עמוד והשמע לרבים** שאני חוזר בי ממה שדרשתי."

פתקא טבא

רשימות וכתבים מלאים זיו ומפיקים נוגה
מעטרו"ת מורנו הרב אליהו בן ר' נחמן טאבאק זצ"ל הכ"מ
מתוך מה שרשם בכתב ידו על מאות פתקאות ועל גליוני ספריו

שמות ז' י"א: ויעשו גם הם חרטומי בלהטיהם כן.

תרגם אונקלוס "בלחשיהון". ורש"י מביאו וכ' שאין למלה זו דמיון במקרא.

והנה לקמן פסוק כב כתיב ויעשו כן חרטומי מצרים בלטיהם. גם שם תרגם אונקלוס "בלחשיהון", וכן פי' רש"י שם "דברים שאומרים בלט ובחשאי", והוסיף שם רש"י "ורבותנו דרשו בלטיהם מעשה שדים, בלהטיהם משעה כשפים" והיא גמ' ערוכה בסנהדרין סו ב' עיי"ש. אבל אונקלוס ורש"י אחריו לא חילקו בין "להט" ל"לט".

והנה האבן עזרא כאן ביאר באו"א, וכ' בלהטיהם מגזירת 'להט החרב המתהפכת' (בראשית ג כד), 'וליהט אותם היום הבא' (מלאכי ג יט) וכדו', והוא כמו בריקות ואש עוברת, וזאת היא אחיזת עינים עכ"ל. אולם ידועה שיטת הראב"ע הרמב"ם שכל הכשפים אינם אלא דמיון ואחיזת עינים, ולפ"ז י"ל שהראב"ע מפרש "להטיהם" שהם מעשה כשפים וכדעת חז"ל בסנהדרין שם, ולשי' שכשפים היינו אחיזת עינים.

שמות ז' י"ב: וישליכו איש מטהו ויהיו לתנינים ויבלע מטה אהרן את מטותם.

פי' האבן עזרא זה פלא שני [ר"ל אחר הפלא הראשון של הפיכת המטה לתנין] שבלע מטה אהרן את מטות החרוטמים ולא נמצאו, וקראו מטה אהרן כי כן היה בתחילה [כלומר שהתנין שנוצר ממטה אהרן הוא שבלע שאר התנינים, ומה שקראו הכתוב "מטה אהרן" היינו התנין שהיה מטה אהרן בתחילה], ור' ישועה פי' כי אחר ששב [להיות מטה] בלע מטותם, וזה פלא גדול, עכ"ל.

והפלא הכי גדול - דבשבת צ"ז א' אמר ר' אלעזר "נס בתוך נס": ופירש"י שם לאחר שנעשה מטה בלען... ולא כתי' תנין אהרן".

ואפשר לומר דהראב"ע היה לו פי' אחר בגמ' זו, שהוא הבין בדברי ר"א "נס בתוך נס" היינו תנין אהרן שנעשה בנס, ובתוכו נבלעו התנינים של החרטומים, והיינו נס בתוך נס.

דובב שפתי ישנים

יו"ל לזכות עילוי נשמת הרב אליהו בן ר' נחמן זצ"ל

שדבריו הם זכרונו

דוא"ל להערות – piskatava@gmail.com